

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับอาหรับในนวนิยายนั้น เราอาจศึกษาได้จากนวนิยายใช้ฉากต่างแดนที่เป็นฉากอาหรับ เนื่องจากนวนิยายต่างแดน (Exotic Novel) หรือที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันว่า นวนิยายพันธุ์ทาง นวนิยายพันธุ์เทศ ตลอดจนไพร์ชันนิยาย (กระแสมาลยาภรณ์, 2530 : 57) นั้นเป็นนวนิยายประเภทที่มีลักษณะแตกต่างจากนวนิยายประเภทอื่นในด้านการใช้ฉาก กล่าวคือฉากของเรื่องจะเป็นถิ่นฐานบ้านเมืองไกล ฉากหรือสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินเรื่องเป็นของต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งเรื่อง เป็นนวนิยายแบบหนึ่งที่ยืมเขียนกันมากเพราะจะมีส่วนช่วยเรียกร้องความสนใจของคนอ่านได้มากขึ้น (ประทีป เหมือนนิล, 2519 : 89) เนื่องจากคนเรามักแสวงหาสิ่งใหม่ ต้องการที่จะได้พบแต่สิ่งแปลกใหม่แปลก ๆ ใหม่ ๆ หรือสถานที่ต่างแดนที่ค้นหาโอกาสพบเห็นได้ยาก ดังนั้นฉากที่แปลกหรือใหม่จึงเป็นอารมณ์สำคัญประการหนึ่งของนวนิยายต่างแดน ตัวละครในเรื่องอาจจะเป็นชาวต่างชาติต่างภาษา หรือตัวละครที่มีหลายเชื้อชาติ ตลอดจนเป็นตัวละครชาติเดียวกับนักเขียนแต่ใช้ฉากต่างแดน นวนิยายประเภทนี้จะทำให้เกิดรสใหม่ขึ้นแก่ผู้อ่าน ๆ ได้ความรู้ตลอดจนแง่คิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ (เปลื้อง ณ นคร, 2514 : 110) ได้รู้จักภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม อีกทั้งลักษณะ อุดมนิสัยใจคอ วิถีการดำเนินชีวิตของชนชาติอื่น สิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้ผู้อ่านมีจิตใจสากล (International Mind) หรือใจกว้างขึ้นกว่าเดิม (กระแสมาลยาภรณ์, 2530 : 57) ทั้งนี้เพราะในการสร้างฉากให้เหมือนจริงผู้เขียนจำเป็นต้องมีความรู้ในทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา วิทยาศาสตร์และธรรมชาติวิทยาอย่างพอเพียง นอกจากนี้ ฉากในวรรณคดีมิได้มีเฉพาะฉากทางกายภาพเช่นฉากละครเท่านั้น หากยังมีฉากทางนามธรรมอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ความเชื่อ บรรยากาศทางการเมืองและวัฒนธรรมสาขาอื่น ๆ (วิภา กงกะนันท์, 2533 : 102 - 104) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีการใช้ฉากทั้งในแบบนามธรรมและรูปธรรมในนวนิยาย (ผอง-ปิแשר์ โกลเด็นชไตน์, 2532 : 212) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยส่งเสริมความรู้และโลกทัศน์ผู้อ่านทั้งสิ้น

สุชาติ สวัสดิ์ศรี ได้กล่าวถึงนักเขียนกลุ่มความคิดต่างแดนไว้ว่า
 (. . .) กลุ่มความคิดต่างแดน (Exotic Group) แนวคิดของกลุ่มนี้เริ่มตั้งแต่
 พ.ศ. 2475 ลักษณะที่สำคัญของกลุ่มนี้คือ การใช้ฉากต่างแดนหรือสถานที่ต่างประเทศ
 ดำเนินเรื่อง ผู้เผยแพร่แนวคิดนี้คือ หม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รัชนี ณ อยุธยา ต่อมาศรีบูรพา
 เขียน ข้างหลังภาพ ใช้ฉากญี่ปุ่น และสด คุมระโรหิต เขียน
ปักกิ่ง-นครแห่งความหลัง ใช้ฉากจีน

แนวความคิดนี้นิยมกันมากหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 อาจเป็นเพราะมีผู้กลับจาก
 ต่างประเทศมากขึ้น ความนิยมคุณค่าแบบตะวันตกซึ่งเป็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ จึงเข้ามาใน
 นวนิยายไทยรุ่นนี้มาก (สุชาติ สวัสดิ์ศรี อ้างถึงใน จิตรลดา สวัสดิ์กุล, 2526 : 15)

นับได้ว่า หม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รัชนี ณ อยุธยา ทรงเป็นนักเขียนนวนิยายต่างแดนรายแรก
 ของไทยโดยได้ประพันธ์เรื่อง ละครแห่งชีวิต ขึ้น ในปี พ.ศ. 2472 หลังกลับจากไปศึกษาต่อที่
 ประเทศอังกฤษและอเมริกาเป็นเวลาหกปีเศษ ทรงใช้ประสบการณ์จากการเดินทางไป
 ต่างประเทศด้วยจุดมุ่งหมายที่จะเป็นนักเขียนกฎหมาย ตลอดจนจนประสบการณ์จากการเป็น
 นักหนังสือพิมพ์ที่ต้องเดินทางไปต่างบ้านต่างเมืองอยู่เสมอ ๆ มาเป็นวัตถุดิบในการสร้างฉาก
 จากต่างแดนที่ปรากฏในเรื่องนี้มีหลายประเทศได้แก่ มาเลเซีย อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี สเปน
 สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน ออสเตรเลีย อังการี อเมริกา ญี่ปุ่น จีน หรืออาจกล่าวได้ว่ารอบโลก
 ดังที่ เปลื้อง ณ นคร (2514 : 116) กล่าวถึงนวนิยายเรื่องนี้ไว้ว่า "เราไปได้ทั่วทุกทวีป
 รอบโลก ได้เห็นชีวิตนักหนังสือพิมพ์ ผู้เขียนได้พรรณาลักษณะบ้านเมืองและความเป็นอยู่ของคน
 ต่าง ๆ ให้เราฟัง ในการพรรณานี้ก็ได้หยิบยกลักษณะอันเด่นเฉพาะพร้อมกับแนวความคิดเห็น
 เกี่ยวกับสภาพบ้านเมืองที่ได้ผ่านพบ" ดังเช่น

• ทิศนะเกี่ยวกับประเทศและเมืองต่าง ๆ เช่น

จริงอยู่ลอนดอนเป็นเมืองที่สะอาดสะอาดอันใหญ่โต และมีผู้คนล้นหลาม แต่ถ้าจะว่า
 ลอนดอนได้ก่อสร้างแก้ไขให้งามเลิศ ต้องด้วยศิลปอันดีที่โลกนิยม ข้าพเจ้าก็จำเป็น
 ต้องคิดคำนึง ถ้าจะเปรียบลอนดอนกับปารีสในเรื่องความงามต้องตากันแล้ว ลอนดอน
 ช่างความเจริญในเชิงศิลปะอยู่ไกลลิบ (ละครแห่งชีวิต, หน้า 107 - 108)
 ข้าพเจ้าตื่นนิวยอร์ก ตื่นอเมริกามาก รู้สึกราวกับอยู่ในเมืองสวรรค์ ลอนดอน ปารีส
 โรม เบอร์ลิน และนครต่าง ๆ ในยุโรปที่เคยเห็นมาแล้ว ก็รู้สึกว่ามีเมืองใด
 เหมือนนิวยอร์ก ตึกรามอันสูง เข็มเทียมฟ้า นับไม่ถ้วนว่ามีกี่ชั้น ถนนหนทางอันงามหรู
 ผลเมืองอันหนาแน่น ความมั่งคั่งสมบูรณ์ซึ่งปรากฏอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง
 (ละครแห่งชีวิต, หน้า 340)

ปารีสคือนครแห่งความบรมสุขของหนุ่มสาว ทุกหนุ่มสาวที่มีโอกาสที่จะประสบสิ่งที่ต้องใจ
ประสบ "ความรักปารีสเซียน" หรือความรักแห่งนครปารีส ทุกคนที่เคยไปมาแล้ว ถ้ามี
โอกาสต้องไปอีก ปารีสคือโลกของสตรี หญิงปารีสเซียน (ละครแห่งชีวิต, หน้า 274)

พูดสำหรับชาติต่อชาติภายในนิสัยใจจริง ไม่มีชาติใดชอบชาติญี่ปุ่นและอังกฤษ และชาติ
ทั้งสองนี้ก็ไม่ชอบชาติใดอื่นเหมือนกัน ญี่ปุ่นและอังกฤษเป็นชาวเกาะ รักตัวและเห็นแก่
ตัวเองมากเกินไปที่จะรักคนอื่นได้ ข้อนี้เป็นความจริงอย่างไม่มีปัญหา (ละครแห่งชีวิต,
หน้า 385)

ทัศนะเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ อาทิเช่น

เทศน์ที่ข้าพเจ้าฟังทุกอาทิตย์ที่วัดเซนต์มารีย์ ซึ่งหลวงพ่อดัง เดร เมอร์นาลิสต์
เป็นผู้เทศน์ ทำให้ข้าพเจ้าเชื่อว่าศาสนาทุกชนิดที่ไม่ใช่ป่าดง มีค่าและมีความหมาย
เหมือนกันทั้งสิ้น แม้ว่าจะมีทางดำเนินไปคนละอย่างปลายทางก็ลงรอยกัน
(ละครแห่งชีวิต, หน้า 127)

ทัศนะต่อลักษณะอุปนิสัยของชนชาติต่าง ๆ อาทิเช่น

สำหรับนักเรียนไทยที่ประเทศอเมริกา ไม่มีใครรอบครวัด ๆ อยู่อย่างในเมืองอังกฤษ
ชาวอเมริกันรวยและเอางานเอาการเกินกว่าที่จะมารับเลี้ยงดูลูกคนอื่นให้
(ละครแห่งชีวิต, หน้า 347)

ที่นี้ข้าพเจ้าเคยรู้จักชาวฮินดูที่ตึบบ้างสองสามคน แม้จะมีกิริยาและวาจาสุภาพ
แต่ก็ตระหนี่มากจนเหลือวิสัยที่ใครจะคบด้วยได้ เพราะแก่จะเอาเปรียบเพื่อนเสมอไป
พวกญี่ปุ่นเป็นเพื่อนดีต่อเมื่อไม่มีพวกญี่ปุ่นของเขาอยู่ด้วย พวกจีนมักเป็นคนใจกว้างขวาง
พูดตรงไปตรงมาเรียนเก่ง ฉลาด (ละครแห่งชีวิต, หน้า 202)

ทัศนะเกี่ยวกับความรักระหว่างคนต่างชาติ เช่น

พอผล็อบออกความเห็นข้าพเจ้าควรจะแต่งงานกับมาเรีย แต่เซอร์เปอร์ซีเวล
เห็นว่าไม่ควร มาเรียเป็นชาวยุโรป ส่วนข้าพเจ้าเป็นแต่เพียงคนไทยธรรมดาคนหนึ่ง
เท่านั้นไม่ร่ำรวย และข้าพเจ้าควรจะต้องนึกถึงลูกและผู้ที่มาภายหลังให้มาก
(ละครแห่งชีวิต, หน้า 368)

แม้ว่า ละครแห่งชีวิต จะเป็นนวนิยายต่างแดนเรื่องแรกแต่ผู้ประพันธ์ก็ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีผู้อ่านกันอย่างแพร่หลายเหตุผลสำคัญคือ เป็นหนังสือที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ขึ้นเอง โดยใช้ฉากต่างประเทศ เป็นเรื่องแนวใหม่ไม่ใช่เรื่องแปล ซึ่งเป็นของใหม่สำหรับเมืองไทยขณะนั้น (อรสม สุทธิสาคร, 2528 : 21 - 22)

หลังจากที่ หม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รัชนีภรณ์ ได้ทรงประพันธ์ ละครแห่งชีวิต แล้วในปีต่อมาคือ ปี พ.ศ. 2473 ก็ทรงประพันธ์เรื่อง ผิวเหลืองผิวขาว อันมีเนื้อเรื่องคล้ายกับเป็นตอนต่อจากเรื่อง ละครแห่งชีวิต (สุนรรณี วราทร, 2519 : 245) นักเขียนนวนิยายไทยที่ใช้ฉากต่างประเทศรุ่นต่อมาจนถึงปัจจุบันที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น ศรีบูรพาเขียน ข้างหลังภาพ (2480) ใช้ฉากญี่ปุ่น จนกว่าเราจะพบกันอีก (2493) ใช้ฉากออสเตรเลีย สด คุรุมาโรหิต เขียนนวนิยายชุดประสบการณ์จากปักกิ่ง ใช้ฉากประเทศจีนทั้งชุด ได้แก่เรื่อง ปักกิ่ง-นครแห่งความหลัง (2484) คนดีที่โลกไม่ต้องการ (2485) เจียงเฟ (2485) เมื่อหิมะละลาย (2485) ขบวนการเสรีจีน (2489) นับเป็นการบุกเบิกนวนิยายต่างแดน ซึ่งเคยมีมาบ้างแล้วให้ขยายกว้างขวางขึ้น ต่อมาเสนีย์ เสาวพงศ์ เขียน ชัยชนะของคนแม่ (2487) ใช้ฉากจีน ญี่ปุ่น ความรักของวัลยา (2495) ใช้ฉากฝรั่งเศส และ บัวบานในอะมาซอน (2511) ใช้ฉากบราซิล อาร์เจนตินา และ โบลิเวีย อิศรา อมันตกุล เขียน นักบุญ-คนบาป (2486) ใช้ฉากฟิลิปปินส์ วิไล วัชรวัต เขียน ความรักไม่มีพรมแดน (2490) ใช้ฉากเยอรมัน ออสเตรีย ฝรั่งเศส อังกฤษ รัสเซีย อียิปต์ อเมริกา อิตาลี พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ เขียน อาทิตย์อัสดง (2493) ใช้ฉากญี่ปุ่น สวรรค์ยังไม่ทอดทิ้งข้าพเจ้า (2510) ใช้ฉากญี่ปุ่น นิตยา นาฏยสุนทร เขียน กระท่อมของแอนน์ (2500) ใช้ฉากสเปน แก้วตาพี่ (2504) ใช้ฉากอังกฤษ อิตาลี ฝรั่งเศส วิตูร วิตุทธิสุนทร เขียน เหยื่อโลกีย์ที่ปารีส (ม.ป.ป.) ใช้ฉากฝรั่งเศส ราชินีสีทอง (ม.ป.ป.) ใช้ฉากฮ่องกง ไต้หวัน ญี่ปุ่น และ สามควีนส์ (2503) ใช้ฉากฝรั่งเศส ว. ณ ประมวลมารค เขียน รัตนาวดี (2506) ใช้ฉากอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรีย อิตาลี ชูวงศ์ ฉายะจินดา เขียน ลาก่อนเมลเบิร์น (2508) ใช้ฉากออสเตรเลีย 'รงค์ วงษ์สวรรค์เขียน ใต้ถุนป่าคอนกรีต (2511) ใช้ฉากอเมริกา หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ เขียน สุรตนารี (2515) ใช้ฉากดินแดนสมมติ โรสลาเรน เขียน โนฝัน (2515) ใช้ฉากดินแดนสมมติ ทางรัก (2525) และ สายสัมพันธ์ (2526) ใช้ฉากเยอรมัน และใช้นามปากกา ลักษณะวัต เขียน รัศมีจันทร์ (2516) ใช้ฉากสมมติเป็นดินแดนอาหรับ นิดา เขียน สองฝั่งฟ้า (2517) ใช้ฉากอังกฤษและดินแดนสมมติ โสภาค สุวรรณ เขียน ฟ้าจรดทราย (2517) ใช้ฉากดินแดนอาหรับ พรานทะเล (2519) ใช้ฉากรัฐฮาวาย สหรัฐอเมริกา สิศิรียา (2521) และ สิชรินทร์ เทวินตา (2522) ใช้ฉากลังกา ความลับบนแหลมไซโน (2525) ใช้ฉากซาอุดีอาระเบีย อียิปต์ คูเวต อิสราเอล ฟิลิปปินส์

ยังมีรักในอัยการ (2526) ใช้จาก อัลจีเรีย และ ฝรั่งเศส อัสตา มายาน่า (2527) ใช้จาก เม็กซิโก พรสวรรค์ (2528) ใช้จากดินแดนอาหรับ น้ำคำ (2529) ใช้จาก พม่า และ สหรัฐอเมริกา เจ้าทะเลทราย (2532) ใช้จากดินแดนอาหรับ สหรัฐอเมริกา และ สวีตเซอร์แลนด์ ศศิวงศ์ ประไพ เชียน ทิวาหวม (2517) ใช้จาก อิตาลี รพีพร เชียน คามาล (2521) ใช้จาก อินเดีย โบตัน เชียน ไม้ตองลม (2523) ใช้จาก จีน ว. วินิจฉัยกุล เชียน มายา (2523) ใช้จาก สหรัฐอเมริกา อารมณ พงศ์พจน์ เชียน สองฝั่งแม่น้ำโขง (2524) ใช้จาก ลาว ประกัสสร เสวิกุล เชียน อานาจ (2526) ใช้จาก สมมติเป็นประเทศในละตินอเมริกา เมเปิ้ลแดง (2527) ใช้จาก เยอรมัน ลับสุดยอด (2527) ใช้จาก สมมติเป็นประเทศในแหลมอินโดจีน ซี้ค (2531) ใช้จาก สมมติเป็นดินแดนในแอฟริกาเหนือ จันทราไฟ เชียน อมยาสาส์ (2525) ใช้จาก สวีตเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส สเปน และ กาลาปาโกส (2527) ใช้จาก หมู่เกาะกาลาปาโกส ใน ประเทศเอกวาดอร์ ใน ทวีปอเมริกาใต้ ฯลฯ

ทั้งนี้อาจประมวลได้ว่า จากต่างแดนที่นักเขียนไทยนิยมนำมาใช้ในช่วงแรก ๆ มักเป็นจากเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ ของประเทศในยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมัน สวีตเซอร์แลนด์ หรือจากในอเมริกา ซึ่งประเทศที่นำมามากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา นอกจากนั้นมักเป็นจากในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น จีน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเรื่องราวของดินแดนเหล่านั้นอยู่ในความสนใจของชาวโลกทั่วไป อีกทั้งเป็นที่ที่ชนชาติต่าง ๆ นิยมไปศึกษาเล่าเรียน ไปทำงานหรือดูงาน ไปท่องเที่ยว และไปทำธุรกิจกันเป็นอันมาก เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่า หรือมีวิทยาการใหม่ ๆ หรือเป็นแหล่งธุรกิจที่น่าสนใจ ตลอดจนเป็นชาติเพื่อนบ้านใกล้เคียงกับไทย ดังนั้นจากดินแดนเหล่านั้นจึงมักมีปรากฏในนวนิยายต่างแดนของไทยอยู่เสมอ ๆ อย่างไรก็ตาม นวนิยายต่างแดนในปัจจุบันมีการใช้จากหลากหลายมากขึ้นจากหลายประเทศ หลายทวีป อาจเป็นดินแดนที่ยังมีผู้เคยเดินทางไปถึงน้อย ทำให้ดูลึกลับหรือแปลก และแตกต่างไปจากเดิมเป็นอย่างมาก เช่น ใช้จากประเทศในทวีปอเมริกาใต้ เป็นจากป่าดงดิบที่มีชาวถิ่นเป็นชนเผ่าตัวร้าย ชุกชุมไปด้วยสัตว์ร้าย และโรคภัยไข้เจ็บ เช่น การใช้จากป่าและแม่น้ำอะเมซอนในประเทศบราซิล ในนวนิยายเรื่อง บัวบานในอะมาซอน ของ เสนีย์ เสาวพงศ์ หรือเป็นจากหมู่เกาะที่นารีนรมย์อยู่ห่างไกลจากผู้คน ธรรมชาติบนเกาะยังมีได้ถูกแต่งเติมหรือทำลาย ทั้งอุดมไปด้วยพืชและสัตว์ป่านานาพันธุ์ เช่น การใช้จากหมู่เกาะกาลาปาโกส ในประเทศเอกวาดอร์ ในนวนิยายเรื่อง กาลาปาโกส ของ จันทราไฟ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้จากประเทศในอาหรับ เป็นจากทะเลทรายที่ร้อนระอุและแห้งแล้ง เป็นสังคมของมุสลิมอาหรับที่เคร่งศาสนา มีชนเผ่าพื้นเมือง เป็นพวกเบดวิน รวดร้อนที่หิยามเกรียม เต็ดขาด หรือจากปิรามิดโบราณ ฯลฯ เช่น เรื่อง ฟ้าจรดทราย ของ โสภาค สุวรรณ ที่ใช้จากดินแดนตะวันออกกลาง ซึ่ง

ผู้เขียนมิได้ระบุชื่อประเทศ และเรื่อง รัศมีจันทร์ ของ ลักษณะวัตติ ที่ใช้ฉากอาหรับโดยสมมติชื่อประเทศขึ้นใหม่ เหล่านั้นเป็นต้น ทั้งนี้อาจจะเป็นด้วยการเดินทางไปต่างประเทศมีความสะดวกมากขึ้น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศทั่วโลกมีมากขึ้นและทั่วถึงกัน ตลอดจนบทบาทสำคัญในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ หรือการเมืองของดินแดนนั้น ๆ ที่ทำให้มีนักเขียนสนใจนำมากล่าวถึงมากขึ้น ไม่ว่าจะนักเขียนจะเคยเดินทางไปดินแดนนั้นมาจริง ๆ หรือใช้วิธีสร้างฉากดินแดนนั้นจากการศึกษาค้นคว้าจากตำราหนังสือต่าง ๆ รวมไปถึงจากสื่อสารสนเทศอื่น ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ

ในบรรดาฉากต่างแดนดัง ได้กล่าวมาแล้วนั้น อาหรับเป็นดินแดนหนึ่งที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะในเรื่องของที่ตั้งซึ่งอยู่ระหว่างกลางของทวีปเอเชีย ยุโรป และแอฟริกา ทำให้เป็นศูนย์กลางของการสื่อสาร อีกทั้งยังเป็นดินแดนที่มีทรัพยากรน้ำมันจำนวนมาก ทำให้มีบทบาทสำคัญต่อโลกปัจจุบัน เป็นจุดสนใจของมหาอำนาจมาตลอดนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 มาแล้ว (เจริญ มะลุลีมี, 2534 : 43) หรือลักษณะด้านภูมิศาสตร์ที่อุดมไปด้วยทะเลทรายอันแห้งแล้ง เหตุการณ์อันน่าตื่นตะลึงที่เกิดขึ้นในเครือประเทศเหล่านั้น ตลอดจนลักษณะพิเศษของประชาชน และสังคมอาหรับที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลาม อันเป็นศาสนาที่มีส่วนกำหนดบทบาทวิถีการดำเนินชีวิตสูงมีจำนวนถึงร้อยละเก้าสิบ (เพ็ชร สมิตร, 2519 : 1) ดังนั้นสังคมของมุสลิมอาหรับจึงดลิกกลับ แปลกหรือพิเศษไปกว่าที่อื่นด้วยยังคงเป็นส่วนหนึ่งของผลลัพธ์จากมรดกของอารยธรรมดั้งเดิม แม้ปัจจุบันเรื่องราวเกี่ยวกับมุสลิมอาหรับจะมีการเผยแพร่มากขึ้นกว่าเดิมาก็ตามที ดังที่ บรรจง บินกาชัน นักวิชาการอิสลาม ได้กล่าวถึง เรื่องราวของประเทศตะวันออกกลางที่นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุดไว้ว่า

เนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกอิสลามนั้น อย่าว่าแต่คนที่มีใช้มุสลิมเลย ที่ไม่ค่อยจะมีโอกาสได้รับข่าวสารและข้อเท็จจริง แม้แต่คนมุสลิมเองก็เช่นกัน น้อยคนนักมีโอกาที่จะได้รู้ข้อเท็จจริงและความเป็นไปของพี่น้องตัวเอง ในต่างแดน (บรรจง บินกาชัน, 2524 : คำนำ)

ไสภาค สุวรรณ นักเขียนนวนิยายต่างแดนที่ใช้ฉากอาหรับมากที่สุด ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า ไม่ง่ายนักที่จะล่วงรู้ประเพณี ตลอดจนวัฒนธรรมสูงส่งแห่งท้องทะเลทราย ระบบลงโทษ หนักต่อหนัก และความเอื้ออารี หรือโกรธแค้นของชาวเบดูอิน ซึ่งเป็นหลักของชาวอาหรับ ในตะวันออกกลางนั้น ชาวต่างชาติน้อยคนนักจะได้ประสบด้วยตนเอง เพราะ... เขาเป็นมิตรกับชาวต่างชาติได้ยากยิ่ง แต่... เมื่อครั้งหนึ่ง เขาเป็นมิตรของท่านแล้ว เขาจะเป็นมิตรที่ดีที่สุดตลอดไป ไม่จืดจาง แม้กระนั้นบางครั้งการตอบแทนคุณของมิตรที่ดีที่สุด เช่นนี้แก่ท่านในยามยาก ก็อาจจะขัดกับความประสงค์ของผู้รับได้เหมือนกัน ปัจจุบัน

ความลึกลับเหล่านี้ซึ่งคงมีอยู่ หาได้เปิดเผยง่ายตายแก่ผู้ท่องเที่ยวผ่านไปมาอย่าง
ฉาบฉวยไม่ หากต้องใช้เวลา โอกาส และสิ่งอันเรียกว่าความพิเศษสุดจึงได้ล่วงรู้ใน
สิ่งอันมีค่า (ฟ้าจรดทราย, คำนำ)

สำหรับภูมิหลังความเป็นมาของอาหรับในประวัติศาสตร์ไทยนั้น ปรากฏว่า
ในประวัติศาสตร์ ไทยรู้จักชนชาติอาหรับจากการเดินทางมาทำการค้าในฐานะเป็นพ่อค้า ที่มี
วัฒนธรรมพร้อมทั้งเผยแพร่หลักธรรมของตนด้วย โดยรู้จักในนามของ "แขกเทศ" ซึ่งหมายถึง
มุสลิมที่มาจากทั้งอินเดีย เปอร์เซีย และอาหรับ หรือ "แขกมัวร์" ซึ่งก็คือพวกอาหรับจาก
ตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ แต่บางครั้งก็หมายถึงพวกมุสลิมที่มาจากอินเดียด้วยเช่นกัน
เหตุที่มีคำว่า "แขก" นำหน้าก็เพราะไทยเราเรียกผู้ทาบถือศาสนาอิสลามหรือเป็นมุสลิมว่า
"แขก" เนื่องจากชาวไทยขณะนั้นยังมิได้เรียกขานมุสลิมที่มาจากที่ต่าง ๆ กัน โดยแบ่งตาม
เชื้อชาติหรือภูมิศาสตร์ หากแต่เรียกรวมกันไปทุกเชื้อชาติที่นับถือศาสนาอิสลามนั่นเอง (ดิเรก
กุลสิริสวัสดิ์, 2507 : 14 - 27)

ในส่วนที่เกี่ยวกับวงวรรณกรรมไทยนั้น มีวรรณคดีไทยบางเรื่องกล่าวถึงเรื่องราวของ
พวกแขก หรือมุสลิมทุกกลุ่มที่มาอยู่ในไทย ในบางแง่มีอยู่บ้างเช่นกัน เช่น กานท์เห่เรือ
พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 2 กล่าวถึงเรื่องเจ้าเซ็น หรือมุสลิมที่นับถือนิกายชีอะฮ์ กับเรื่อง
เดือนมหารีอม หรือเดือนที่ 1 ตามปฏิทินจันทร์คติของอิสลาม แต่คนไทยเรียกเดือนมะหะหฺร่า
(ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์, 2507 : 67) ไว้ว่า

ดลเดือนมะหะหฺร่าเจ้า	เซ็นปี ใหม่แม่
มะหฺงนประปรานทวิ	ทเวชให้
หอนเห็นมิงมารศรี	เสมอชีพ มานา
เรียมลอบอกไล้ไล้	ค้ออนทรวงเซ็น
ดลเดือนมะหะหฺร่า	ชนสองค้ำแขกตั้งการ
เจ้าเซ็นสิบวันวาร	ประหารอกฟกฟม้นัน

หรือใน เล่าเรื่องขุนช้างขุนแผน ของ กาญจนาคพันธุ์ และนายตำรา ณ เมืองใต้ ก็มี
กล่าวถึงเรื่องพิธีพวกแขกเจ้าเซ็นเด่นเพื่อรำลึงถึงความทุกข์ยาก ที่ท่านอิหม่ามหุสซัยน์ได้รับจนถึง
แก่ชีวิตที่กระบลาในประเทศอิรัก (ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์, 2507 : 68) ว่า

วันเอ๋ยวันนี้	จะเข้ากะตีบาระท่า
พวกเจ้าเซ็นจะเด่นจะรำ	วันแปดค้ำจะลุดไฟ

กตัญญู ไม่รู้สิ้นสุด
บาทินผู้ว่องไว

แท้ตมุดทนรังไก่อ
จะลยไฟถวษต้ว"

นอกจากนี้ ดิเรก กลสิริสวัสดิ์ (2507 : 82) ได้กล่าวถึงศิลาจารึกที่วัดพระเชตุพน
ไว้ว่า

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ได้พิมพ์ฉบับหอสมุดวชิรญาณ เมื่อปีมะแม พ.ศ. 2462 ให้ชื่อ
หนังสือว่า "ประชุมโคลงจารึกวัดพระเชตุพน" และท่านกาญจนาภรณ์ได้อธิบายโคลง
เหล่านั้นได้ชื่อเรื่อง "ภูมิศาสตร์วัดโพธิ์" ในวิทยาสารปีที่ 14 เกี่ยวกับวรรณคดีโบราณ
ประวัติศาสตร์ และสารคดีอันควรศึกษา โคลงเหล่านั้นเข้าใจกันว่าจารึกในสมัย
พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ประมาณระหว่าง พ.ศ. 2374 และ 2390 (ค.ศ. 1831 -
1847) ซึ่งเป็นระยะที่มีการปฏิสังขรณ์วัดโพธิ์เป็นการใหญ่ ช่างในสมัยนั้นได้หล่อรูป
ประกอบคำบรรยายของ โคลงเหล่านั้นด้วย แต่น่าเสียดายที่รูปเหล่านั้นสูญหายเกือบหมด
แล้ว เข้าใจว่าผู้บรรยายเชื้อชาติต่าง ๆ นั้นผูกโคลงขึ้นตามคำบอกเล่าเป็นส่วนมาก
เพราะจะให้ชาติต่าง ๆ ทั้งหมดมาปรากฏตัวในสมัยนั้นย่อมเป็นการยาก ความเข้าใจ
ตามคำบอกเล่า จึงมีผิดพลาดบ้างในบาง โคลง (. . .) ดังเช่นบทที่ชื่อว่า
ภาพขบเข็ดอ่าน ซึ่งประพันธ์โดย ชนธนสิทธิ์ ที่ว่า

ขบเข็ดอ่านชื่อชี่	ชาติแสดง
ทำเนชทานองอ้ง	กฤษใช้
เสื่อหมวกพลกแพลงแปลง	ยักดัด ประดิษฐ์แเอ
อยู่ทวิปแวนแคว้นไต้	ต่ำชวา

โคลงบทนี้ ดิเรก กลสิริสวัสดิ์ (2507 : 82) ได้อธิบายไว้ว่า "ขบเข็ดอ่าน คือ
อียิปต์ (Egyptian) ชาวอียิปต์ตามสำเนียงอังกฤษ ที่ว่าใส่หมวกชอบกนั้น นวกอียิปต์แต่ก่อน
ใส่หมวกตุรกีสีแดง อย่างที่ฝรั่งเรียกว่า Fez หรือ หมวกแบบกะลาครอบแล้วพันผ้าขาวทับอีกที ที่ว่า
อยู่ได้เกาะชวานัน ผลิตที่แน่ ๆ "

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคนไทยขณะนั้นยังรู้จักเรื่องราวเกี่ยวกับอียิปต์น้อยมาก ส่วนใหญ่
จะรู้จักจากคำบอกเล่าโดยชนชาติอื่นมิใช่จากชาวอียิปต์โดยตรง

โคลงอีกบทที่กล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับพวกอาหรับคือ บทที่ชื่อว่า ภาพสระระกาฉวน
ประพันธ์โดย กรมขุนเดชะอภิศร ที่ว่า

แต่งตนกลนิน	ชนานนาม
ชื่อสระกาฉวนใจ	เชียวกล้า

ลิ่วแล่นสลปสาม	เสารู จรเฮีย
วัดแดดตังน้ำฟ้า	เฟื่องดู
เนาแดนฮินดัดาว	อินเดีย ทวีปแะ
สพาดเพรียงเมืองพร	ไพรพร้อม
สมญาสระกาเซีย	เกษตร นพอ
พลชิปายบ้องป้อม	เปี่ยมป็น

โคลงบทนี้ ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์ (2507 : 83) ได้อธิบายไว้ว่า คำบอกเล่าที่ให้เขียนโคลงนั้นมาจากพวกมิชชันนารีอเมริกันซึ่งมีอยู่มากในสมัยต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ เช่นในรัชกาลที่ 3 เพราะชื่อต่าง ๆ นั้นเขียนมาจากฝรั่งซึ่งก็เขียนอยู่มากคำสระกะจากจวน จาก Saracen - สะราเซ็น - ซึ่งฝรั่งใช้เรียกพวกอรับจากศัพท์ ชัรกียูน - Sharqiyun แปลว่า พวกทางตะวันออก อันหมายถึง ชาตอรับในตะวันออกกลางว่าพวกนี้ชำนาญในการเดินเรือ วัตรระดับน้ำ และความลึกของท้องทะเลแล่นเรือสลป (Sloop) เก่ง แต่ที่ว่าอยู่ในเมืองของพวกฮินด หรืออินเดียก็น่าจะคลาดเคลื่อน และขงคลาดเคลื่อนมากขึ้นเมื่อเอาสิปายี ซึ่งเป็นศัพท์เปอร์เซีย แปลว่า ทหาร และฝรั่งมาเขียนเป็น Sepoy เราเรียกพลทหาร เซปอยบ้าง ชิปายบ้าง หรือ ชิปาย ตามโคลงนี้บางมาเกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ของพวกอรับ

นอกจากนี้ โคลงอีกบทที่มีการกล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับพวกอาหรับ คือ บทที่ชื่อว่า ภาพอาหรับ ซึ่งประพันธ์โดย กรมหมื่นไกรสรวิชิต ที่ว่า

อาหรับภาพพวกน	แต่งกาย
เสื่อเสวตร โสภณกรอม	คือเท้า
กางเกงวิลาศลาย	แลเลี่ยน
จับจะดัดเกี้ยวเกล้า	ต่างสี ๆ
เครื่องดำหมวกเสื่อเปลียน	แปลกตัว
ปางฮูเซ็นถึงปี	ป่าวพ้อง
ลยเพลงควันหัวจน	โลहित ถังนา
เด่นตบอกรัวร์้อง	ร่าเซ็น ๆ

ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์ (2507 : 84) ได้อธิบายถึงโคลงนี้ไว้ว่า

พวกอริบตามโคลงนั้นน่าจะเป็นพวกเปอร์เซียมากกว่า เพราะการแต่งคำกวี การลุยไฟในเดือนมัทธรม"ถึงปี ป่าว่อง" กวี การตบอก ควันทวักดี ล้วนเป็นเรื่องพวกเจ้าเซ็นทั้งสิ้น ซ้ำมีหนาดาโนเปอร์เซีย พวกนี้ใส่เสื้อคลุมยาวถึงข้อเท้า กีบกางเกง หูรด ขาขาวมีลวดลายแปลก ๆ หรือเขียนเป็นมัน โปกศึระด้วยผ้าหลากสีตามใจชอบ

ดังนั้น "อาหรับ" ที่มีปรากฏในวรรณคดีไทยในอดีตที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการกล่าวถึงชาวอาหรับที่มาอยู่ในไทยที่ยังคงยึดแบบแผนวัฒนธรรมอิสลามและดำเนินวิถีชีวิตไปตามนั้น แต่ได้มีการกล่าวถึงเรื่องบ้านเมืองหรือชาวอาหรับในอาหรับแต่อย่างใด และแม้จะมีการกล่าวถึงชาวอาหรับโดยตรงอยู่บ้าง ทว่าก็เป็นเพียง "อาหรับ" ตามคำบอกเล่าจากชนชาติอื่นที่มีใช้ชาวอาหรับ และจากความคิดความเข้าใจของผู้ประพันธ์เอง ดังนั้นจึงมีการคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงบ้าง เช่นในบทโคลงที่กล่าวแยกพวกสะระกาจวนกับพวกอาหรับ ตลอดจนความเข้าใจในเรื่องถิ่นที่อยู่ของพวกอาหรับดังตัวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น

แม้ว่าเรื่องราวเกี่ยวกับอาหรับจะมีปรากฏอยู่เพียงเล็กน้อยในวรรณคดีไทย ทว่าในส่วนที่เป็นงานแปลแล้ว มีผู้แปลวรรณคดีเปอร์เซียซึ่งจะให้เรื่องราวของทั้งเปอร์เซียและอาหรับหลายเรื่องด้วยกันดังที่ รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2521 : 122 - 154) ได้กล่าวถึงวรรณคดีเปอร์เซียที่มีปรากฏและมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมไทยว่าเป็นเรื่องแปล หรือดัดแปลงที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เช่น

อิหร่านราชธรรม หรือ นิทาน 12 เหลี่ยม มีประวัติมาว่าขุนนางแขกเปอร์เซียผู้หนึ่งชื่อชนกัลยาบัติได้แต่งหรือแปลถวายพระเจ้าบรมโกษฐ์ เมื่อ พ.ศ. 2295 (ค.ศ. 1752) เป็นหนังสือเกี่ยวกับราชธรรมของกษัตริย์

อาหรับราตรี หรือ พันหนึ่งราตรี เป็นนิทานที่มีชื่อเสียงยิ่งของเปอร์เซีย ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศสและแพร่หลายมีแปลออกเป็นภาษาต่าง ๆ ทั่วโลก นิทานอาหรับราตรีเป็นเรื่องรวมนิทานต่าง ๆ ในประเทศทางตะวันตกของไทย คือ อินเดีย อิรัก อิหร่าน ซีเรีย อียิปต์ ตุรกี โรมัน และ บาบิโลเนีย นิทานนี้เข้ามารู้จักกันในไทยครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 นอกจากนี้ นิทานเรื่องนี้ทำให้เกิดเป็นวรรณคดีมากมายไทยหลายเล่ม ที่มีชื่อเสียงมี 5 เล่ม คือ ลิลิตนิทราชาคริต พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลและดัดแปลงมาจาก เรื่อง The Sleeper Awakened ซึ่งเป็นนิทานเรื่องหนึ่งใน พันหนึ่งราตรี ในปี พ.ศ. 2422 ลิลิตนิทราชาคริต แสดงให้เห็นวัฒนธรรมประเพณีของอิสลามหลายประการ เช่น การตั้งชื่อบุคคลที่มีกตั้งตามนามในศาสนา การละหมาดหรือการภักศการต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าวันละ 5 เวลา ข้อห้ามทางศาสนาที่มีให้ตม้หน้าเมา การหักทหายและแสดงความเคารพ การปิดประตูบ้านโดยกล่าวพระนาม

พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าเพื่อป้องกันปีศาจร้าย ประเพณีงานแต่ง งานศพ วรรณคดีพากย์ไทยเล่มต่อมา คือ เสภาอาบู่หะชั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รับสั่งขอแรงกวีที่ถนัดแต่งกลอนช่วยกัน แต่ง เสภานี้มีส่วนบางตอนที่ถูกแปลงไปโดยใส่รสนิยมแบบไทย ๆ ลงไป วรรณคดีพากย์ไทยที่มีชื่อเสียงเล่มที่สาม คือ อาหรับราตรีประโลมโลก สมเด็จพระนราธิประพันธ์พงศ์ทรงแปลจากเรื่อง อาหรับราตรี และทรงประพันธ์เป็นกลอนแปดโดยแบ่งออกเป็นตอน ๆ นอกจากนี้ งานแปลอื่น ๆ ได้แก่ ทศมนตรี เป็นผลงานร่วมกันของ เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป โดยแปลและเรียบเรียงจากต้นฉบับภาษาอังกฤษประกอบกับฉบับสันสกฤต พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2460 ตลอดจน อาหรับราตรี ที่เสฐียรโกเศศ และนาคะประทีปแปลจากฉบับภาษาอังกฤษ ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2498

พันหนึ่งทิวา เป็นนิทานเปอร์เซียอีกเล่มหนึ่งที่เข้าชุดกับ พันหนึ่งราตรี หรือ อาหรับราตรี ซึ่งเสฐียรโกเศศ และนาคะประทีปแปลมาจากฉบับภาษาอังกฤษ

รุไบยัต ของ โอมาร์ คัยยาม เป็นวรรณคดีเปอร์เซียที่พระบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิประพันธ์พงศ์ทรงแปลมาจากฉบับภาษาอังกฤษ

อาจกล่าวได้ว่า เรื่องราวเกี่ยวกับอาหรับที่ไทยรู้จักก่อนที่จะมีปรากฏในนวนิยายต่างแดนของไทยนั้น มีอยู่ในวรรณคดีไทยน้อยมาก ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของงานแปลที่ให้ภาพอาหรับในสมัยโบราณไม่ว่าจะในเรื่องของสังคมและวัฒนธรรม ประเพณี อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน เรื่องราวเกี่ยวกับอาหรับในวรรณกรรมที่ใช้จากอาหรับโดยตรงและไม่ใช้เรื่องแปลมีมากขึ้น ที่สำคัญสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหรับได้มากและชัดเจนยิ่งขึ้น วรรณกรรมประเภทดังกล่าว คือนวนิยายต่างแดนที่ใช้จากอาหรับนั่นเอง

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง "อาหรับในนวนิยายของลักษณวดี โสภาค สุวรรณ และประภัสสร เสวิกุล" นี้ จะศึกษาในเรื่องของอิทธิพลที่ทำให้นักเขียนไทยทั้งสาม เลือกลงใช้จากอาหรับในงานเขียนของพวกเขา จากนั้นจะเป็นเรื่องภาพของสังคมและวัฒนธรรมอาหรับที่มีปรากฏในนวนิยายของนักเขียนทั้งสามนี้ ตลอดจนศึกษาการใช้จากอาหรับในการวางโครงเรื่อง และทัศนะของนักเขียนทั้งสามที่มีต่ออาหรับจากนวนิยายที่ใช้จากอาหรับของพวกเขา ซึ่งแม้ว่านวนิยายดังกล่าวจะมีจำนวนไม่มากนัก แต่ก็ให้ภาพของอาหรับได้มากและชัดเจนตามสมควรในหลาย ๆ ด้าน เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ บ้านเมือง ประชาชน สังคม ศาสนา วัฒนธรรม ฯลฯ ด้วยการค้นคว้าข้อมูลตลอดจนจากประสบการณ์ของนักเขียน มาหลอมรวมกับจินตนาการออกมาเป็นภาพอาหรับ ในผลงานนวนิยายของแต่ละคนในแง่มุมต่าง ๆ ที่อาจจะคล้ายหรือต่างกัน

ออกไปตามความถนัดและความสนใจตลอดจนตามทัศนะของนักเขียนแต่ละคนที่มีต่ออาหาร

แนวคิดหลักหรือสมมติฐานในการศึกษา

การใช้ภาคดินแดนอาหารในนวนิยายของลักษณะเวที โสภาค สุวรรณ และประภัสสร เสวิกุล แสดงให้เห็นภาพของสังคมและวัฒนธรรมอาหาร ตลอดจนทัศนะของนักเขียนทั้งสามที่มีต่ออาหารด้วย

ขอบเขตในการวิจัย

ผลงานนวนิยายต่างแดนที่ใช้ภาคอาหารที่จะนำมาศึกษาในวิทยานิพนธ์นี้จะใช้ ผลงานของนักเขียนสามคน คนแรกคือ ลักษณะเวทีหรือทมยันตี นามปากกาทั้งสองเป็นของนักเขียน คนเดียวกัน แต่ใช้ต่างกันด้วยเหตุผลในการนำเรื่องลงพิมพ์ในนิตยสารแต่ละฉบับเท่านั้น (วันสุข, 2518 : 62) นักเขียนคนที่สองและสาม คือ โสภาค สุวรรณ และ ประภัสสร เสวิกุล จาก ผลงานนวนิยายเรียงตามลำดับปีที่ตีพิมพ์รวมเล่ม ได้แก่ เรื่อง รัศมีจันทร์ (2516) ของ ลักษณะเวที กฤตยา (2531) ของ ทมยันตี ฟ้าจรดทราย (2517) ความลับบนแหลมไชโน (2525) ยังมีรักที่อัยการ (2526) นรสรวง (2528) และ เจ้าทะเลทราย (2532) ของ โสภาค สุวรรณ และ ชู้ (2531) ของ ประภัสสร เสวิกุล เนื่องจากนักเขียนทั้งสามเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักอ่านนวนิยายทั่วไป และมีผลงานออกมาสม่ำเสมอ ทั้งเป็นผลงานที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวนิยายที่ใช้ภาคอาหารทั้ง 8 เรื่องนี้ เป็นนวนิยายที่ได้รับความนิยมจากผู้่านมาก ดังจะเห็นได้ว่าบางเรื่องมีการตีพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง แม้ระยะเวลาจะนานมาก หลังจากการตีพิมพ์รวมเล่มในครั้งแรก และบางเรื่องได้รับรางวัล เช่น รัศมีจันทร์ มีการตีพิมพ์ซ้ำ 4 ครั้ง (นับถึงปี 2534) เรื่อง ฟ้าจรดทราย มีการตีพิมพ์ซ้ำ 5 ครั้ง (นับถึงปี 2531) เรื่อง ความลับบนแหลมไชโน มีการตีพิมพ์ซ้ำ 3 ครั้ง (นับถึงปี 2532) เรื่อง ยังมีรักที่อัยการ มีการตีพิมพ์ซ้ำ 2 ครั้ง (นับถึงปี 2533) เรื่อง ชู้ มีการตีพิมพ์ซ้ำ 12 ครั้ง (นับถึงปี 2533) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง ชู้ ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทนวนิยายจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2533 ด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) โดยการค้นคว้าข้อมูลจาก

1. เอกสาร หนังสือ และสื่อสารสนเทศต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ ฯลฯ
2. การเข้ารับการอบรม เรื่อง ศาสนาอิสลามแก่อาจารย์ผู้สอนในหมวดสังคมศึกษา ครั้งที่ 5 ซึ่งจัดโดย กลุ่มสตรีมุสลิมอาสาสมัคร ร่วมกับกรมสามัญศึกษา ในระหว่างวันที่ 9 - 11 ตุลาคม 2534 ณ หอประชุมกรมสามัญศึกษา ญาไท กรุงเทพมหานคร และได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้เรื่องศาสนาอิสลาม หรือผู้ที่เคยไปประเทศอาหรับมาแล้ว อาทิเช่น

นางวัลลภา นิละไพจิตร ประธานกลุ่มสตรีมุสลิมอาสาสมัคร
 นายเกษม ท้วมประถม นักวิชาการ กลุ่มสตรีมุสลิมอาสาสมัคร
 ดร.มารุต วัชรพิสุทธิ์ อิมามมัซยิดฮารูน
 อาจารย์มณฑนา คุปตะพันธ์ โรงเรียนวิเศษอารามพิทยากร
 ผศ.มันส์ เกียรติธำชัย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 ผศ.กรรณิการ์ จุฑามาศสุมาลี โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 อาจารย์ประพัฒน์ วรกาญจน์

3. การสัมภาษณ์นักเขียนทั้งสาม มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้
 - 3.1 ค้นหาที่อยู่หรือหมายเลข โทรศัพท์ของนักเขียนจากสมุดโทรศัพท์ ตลอดจนติดต่อขอทราบที่อยู่ทำงาน หรือหมายเลข โทรศัพท์ของนักเขียนจากหนังสือนิตยสารที่นักเขียนส่งผลงาน ไปตีพิมพ์
 - 3.2 โทรศัพท์ติดต่อคุณวิมล ศิริไพบูลย์ และคุณประภัสสร เสวิกุล เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการติดต่อขอสัมภาษณ์ สำหรับคุณรำไพพรรณ ม.ศรีโสภาค เนื่องจากขณะนี้เธอนำนักอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา จึงติดต่อขอความอนุเคราะห์บรรณาธิการนิตยสาร สตรีสาร รายสัปดาห์ ในการติดต่อกับคุณรำไพพรรณ ม.ศรีโสภาค และได้รับความร่วมมืออย่างดีด้วยการรับเป็นธุระส่งคำสัมภาษณ์ไปให้คุณรำไพพรรณ ม.ศรีโสภาค
 - 3.3 ส่งตัวอย่างคำสัมภาษณ์ไปให้นักเขียนทั้งสาม
 - 3.4 นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการสัมภาษณ์กับคุณวิมล ศิริไพบูลย์ และคุณประภัสสร เสวิกุล สำหรับคุณรำไพพรรณ ม.ศรีโสภาค ได้กรุณาส่งจดหมายตอบแจ้งข่าวว่า เธอกำลังรวบรวมคำตอบอยู่และจะส่งคำตอบให้โดยเร็วที่สุด
 - 3.5 สัมภาษณ์คุณประภัสสร เสวิกุล ในวันที่ 12 ธันวาคม 2534 โดยสัมภาษณ์ที่กรมการเมือง กระทรวงการต่างประเทศ วังสราญรมย์ กรุงเทพมหานคร
 - 3.6 สัมภาษณ์ คุณวิมล ศิริไพบูลย์ ในวันที่ 3 มกราคม 2535 โดยสัมภาษณ์ที่บ้านพักของเธอ

3.7 ได้รับจดหมายตอบคำสัมภาษณ์จากคุณว่าไพพรรณ ม.ศรีโสภาค สำหรับวันที่
ที่ใช้อ้างอิง จะใช้วันที่ที่คิดว่าไพพรรณ ได้ลงไว้ในจดหมายดังกล่าว คือวันที่
28 กุมภาพันธ์ 2535

และมีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

บทที่ 1 ศึกษาอิทธิพลที่ทำให้นักเขียนทั้งสามเลือกใช้จากอาหรับ ในนวนิยายของพวกเขา

บทที่ 2 ศึกษาภาพของสังคมและวัฒนธรรมอาหรับในนวนิยายของนักเขียนทั้งสาม

บทที่ 3 ศึกษาการใช้จากอาหรับในการวางโครงเรื่อง และทัศนะของนักเขียนทั้งสามที่มี

ต่ออาหรับ

บทสรุป เป็นการสรุปผลการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

สำหรับความหมายของคำว่า "อาหรับ" มีผู้ให้คำจำกัดความหรือความหมายไว้ต่าง ๆ
กัน ดังนี้

อาหรับ น. ชื่อชนชาติผิวขาวพวกหนึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเอเชีย
(พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 904)

ในแง่ของวัฒนธรรม อาหรับ หมายถึง ชนชาติที่อยู่ในแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลาง
เคยมีความเป็นอยู่ และความเชื่อหลากหลายมาก่อนแต่มาหลอมเข้าด้วยกันเพราะ
ศาสนาอิสลามจึงมีวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งบางทีเรียกกันว่าวัฒนธรรมอิสลาม แต่ในที่นี้จะ
เรียกว่าวัฒนธรรมอาหรับ ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าเพราะได้รวมเอาวัฒนธรรมเก่า
ก่อนยุคอิสลามเข้าไว้ด้วย กลุ่มชนในวัฒนธรรมนี้ อาจแบ่งตามลักษณะภาษาที่ใช้กันมา
แต่เดิมได้เป็น 3 กลุ่ม คือ อาหรับ เปอร์เซีย และเตอร์กี (กุสุมารักษมณี, 2532 :
94)

อาหรับ หมายถึง ชนชาติที่มีภาษาอาหรับเป็นภาษาประจำชาติ และมีวัฒนธรรมอาหรับ
เป็นของตนเอง อย่างไรก็ตามในบรรดาชาวอาหรับด้วยกันก็ยังมี ความแตกต่างกันอยู่
มาก เนื่องจากชาวอาหรับมิได้มีเพียงชนเชื้อชาติเดียว บางกลุ่มเป็นคนผิวดำในขณะ
ที่บางกลุ่มมีรูปร่างผิวพรรณสวยงาม ชาวอาหรับส่วนใหญ่เป็นมุสลิมแต่ก็มีหลายล้านคนที่
เป็นคริสต์ชน คำว่า "อาหรับ" นั้นแต่เดิมหมายถึง พวกคนอมาตีก กลุ่มชนที่อาศัยอยู่
ในคาบสมุทรอารเบีย ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเอเชีย แต่ปัจจุบัน "อาหรับ"

รวมไปถึงผู้ที่อยู่ในคาบสมุทรอารเบีย ทางเหนือของคาบสมุทรอารเบีย ตลอดจนทาง
เหนือของแอฟริกา (The World Book Encyclopaedia, 1979 : 546)

อาหรับกล่าวอย่างกว้าง ๆ หมายถึงพวกที่ใช้ภาษาอารบิก เดิมคำว่า "อาหรับ"
หมายถึง พวกเซมิติกที่อยู่ในคาบสมุทรอารเบีย แต่ปัจจุบันจะหมายรวมถึงทั้งพวกที่อยู่ใน
ในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ ตลอดจนชนกลุ่มน้อยบางส่วนในชาติอิหร่าน
ทางชายฝั่งตะวันออกของแอฟริกาและในอเมริกา ซึ่งรวมกันแล้วมีอาหรับประมาณ
100 ล้านคน ในปี ค.ศ. 1970 ในทางกายภาพ ชาวอาหรับมีส่วนสูงปานกลาง
ผิวขาวไปจนถึงน้ำตาล นัยน์ตามีสีน้ำตาลอ่อนจนถึง เข้ม ผมสีดำมีทั้ง เหยียดตรงและหยัก
ในบางพื้นที่ของอาหรับมีชนหลายกลุ่มผสมปนเปกัน เช่น นีกรอยด์ อินเดียน มาลาชัน
หรือชาวยุโรป ชาวอาหรับส่วนใหญ่เป็นมุสลิม หรือผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม (ผู้ที่ยอม
มอบตนเองต่อเจตน์จำนงของพระเจ้า) ศาสนาอิสลามเป็นตัวกำหนดวัฒนธรรมอาหรับ
มุสลิมที่เคร่งศาสนาจะยึดถือ ศาสนา กฎหมาย การค้า การศึกษา ศิลปะ ตลอดจน
แนวปฏิบัติของสังคมไปในแนวทางที่เกี่ยวข้องกับศาสนา มุสลิมทุกคนมีส่วนร่วมใน
ชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน มีผู้นำทางศาสนาและครู แต่ไม่มีใครมีสิทธิพิเศษเป็นคนกลาง
ในการติดต่อกับพระเจ้า (The New Encyclopaedia Britannica, 1974 :
466)

คำว่า "อาหรับ" เองก็เป็นคำที่กว้างมาก "อาหรับ" เป็นภาษาเซมิติก แปลว่า
"ทะเลทราย" หรือ "ผู้อาศัยอยู่ในทะเลทราย" เนื่องจากผู้อาศัยอยู่ในทะเลทราย
แต่เดิมเป็น พวกเร่ร่อน คำว่า "อาหรับ" ในตอนแรกจึงแปลว่า "นวาเร่ร่อน" ด้วย
ที่เราเรียกกันว่า "ชาวอาหรับ" นั้น โดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อว่าเป็นชนเผ่า
เซมิติก ดำเนินมาจาก "เชม" (Shem) ซึ่งเป็นชื่อบุตรคนโตของมหาบุรุษโนอาห์
(Noah) ที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิล ชนเผ่าเซมิติกถือเป็นผู้สืบเชื้อสายมาจากเชม เป็น
ชนเผ่าที่จัดอยู่ในเชื้อชาติคอเคเซียน (Caucasian race) ชนเผ่าเซมิติกปัจจุบัน
ได้แก่ ยิว และอาหรับ (ศรีสุรางค์ นุลทรนัย, 2526 : 47)

แต่เดิมทั้งในสมัยก่อนคัมภีร์ไบเบิลและในสมัยคัมภีร์ไบเบิล "อาหรับ" หมายถึง ชนเผ่า
นอมาติกผู้เร่ร่อนและอาศัยอยู่ในคาบสมุทรอารเบีย นอมาติกยังเป็นสาขาหนึ่งของกลุ่ม
ภาษาโบราณที่เป็นบ่อเกิดของภาษาฮีบรูด้วย พวกนอมาติกอาหรับยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน
และมีได้มีอยู่แต่เพียงในคาบสมุทรอาหรับเท่านั้น แต่ทว่ามีอยู่ในจอร์แดน ซีเรีย อิรัก

และแอฟริกาเหนือ ชนเหล่านี้เป็นที่รู้จักในนาม "เบดู" หรือ "เบดูอิน" และการดำเนินชีวิตของพวกเขา มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย นับแต่มีเรื่องราวของชนเหล่านี้ปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ (Edward Atiyah, 1968 : 7)

กล่าวโดยสรุป "อาหรับ" หมายถึง ชนชาติที่อาศัยอยู่ในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ มีทั้งพวกผิวดำและผิวขาว ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีวัฒนธรรมร่วมกันคือ วัฒนธรรมอาหรับ หรือบางครั้งเรียก วัฒนธรรมอิสลาม เพราะศาสนาอิสลามเป็นตัวกำหนดวัฒนธรรม

สำหรับคำว่า "จากอาหรับ" ที่จะกล่าวถึงในวิทยานิพนธ์นี้จะแบ่งออกเป็นสองลักษณะ กล่าวคือ

1. จากที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ จากที่เป็นภูมิศาสตร์ อาคารสถานที่ วัตถุ หรือสิ่งของต่าง ๆ ฯลฯ
2. จากที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความเชื่อ บรรยายกาศทางการเมือง วัฒนธรรมที่มีได้เป็นวัฒนธรรม ชนประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงภาพของสังคมและวัฒนธรรมอาหรับในนวนิยายของ ลักษณะเวที โสภาค สุวรรณ และประกัสสร เสวิกุล
2. เพื่อทราบถึงทัศนะของนักเขียนไทยเกี่ยวกับอาหรับ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการนำนวนิยายที่ใช้จากต่างแดนแห่งอื่นมาศึกษาในเชิงวรรณคดีเปรียบเทียบ